

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою МДУ
« 2 » грудня 2021 р. Протокол № 6

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

ПОРІВНЯЛЬНЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ третій рівень вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ доктор філософії
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 Гуманітарні науки
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 035 Філологія
(шифр та найменування спеціальності)

Спеціалізація (за необхідністю) _____

Освітня програма вводиться в дію з 01 вересня 2022 р.

Наказ про введення в дію
рішення Вченої ради МДУ від « 3 » грудня 2021 р. № 363

I. Преамбула

1. Освітньо-наукову програму «Порівняльне літературознавство» за спеціальністю 035 Філологія розроблено і внесено кафедрою англійської філології Маріупольського державного університету відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» і «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23.03.2016 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019 р.

2. Затверджено та надано чинності рішенням Вченої ради МДУ від «   »   2021 р., протокол №   .

3. Розробники програми:

Бодик Остап Петрович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології МДУ;

Городнюк Наталя Андріївна, доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології МДУ;

Павленко Олена Георгіївна, доктор філологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи (міжнародні зв'язки) МДУ;

Сухомлинов Олексій Миколайович, доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології МДУ

Федорова Юлія Геннадіївна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології МДУ.

4. Цілі ОНП, особливість (унікальність) ОНП, відповідність цілей ОНП місії та стратегії МДУ.

Цілі ОНП сформульовані відповідно до місії та стратегії Маріупольського державного університету – зміцнення науково-освітнього та інноваційного потенціалу країни шляхом розвитку людського капіталу, продукування і поширення нових знань, практичне втілення євроінтеграційних прагнень Української держави.

Метою освітньо-наукової програми є підготовка здобувачів третього освітньо-наукового рівня до самостійного вирішення комплексних наукових та практичних проблем у галузі філології, формування компетентностей, необхідних для створення нових знань і практик, генерування ідей, пошуків шляхів вирішення квестів у науковій, педагогічній, духовно-культурній, комунікативній сферах.

Цілями освітньо-наукової програми є підготовка висококваліфікованих докторів філософії з філології; формування компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької діяльності в галузі філології, пошуку та аналізу наукової інформації; опанування сучасних методів філологічних досліджень в галузі літературознавства та компаративістики; застосування набутих компетентностей у дослідницькій, викладацькій, комунікативній, редакторській діяльності.

Особливістю ОНП є гармонійне комбінування теоретичного та діяльнісного компонентів підготовки конкурентоспроможного доктора філософії з урахуванням актуальних потреб філологічної практики.

Унікальність ОНП полягає у комплексному підході до сучасних філологічних проблем через поєднання літературознавства та компаративістики задля розуміння національної та регіональної унікальності у світовому літературному діалозі. Дисципліни професійної підготовки спрямовані на формування сучасних дослідників, філологів-літературознавців, з акцентом на міжкультурний вектор.

5. Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Бігун О. А., завідувачка кафедри французької філології Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, доктор філологічних наук, професор.

Дроздовський Д.І., головний редактор журналу «Всесвіт»;

Калайтан О. В. директор ПрАТ «Газета «Приазовський робочий»

Тетеріна О. Б. старший науковий співробітник відділу компаративістики Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, доктор філологічних наук, професор;

II. Профіль освітньо-наукової програми

Профіль освітньо-наукової програми ступеня вищої освіти доктор філософії Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність <u>035 Філологія</u> Назва ОНП: Літературознавство та компаративістика Кваліфікація: доктор філософії за спеціальністю «Філологія»	
Тип диплому та обсяг програми (в кредитах ЄКТС)	Диплом доктора філософії, одиничний. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми – 48 кредитів ЄКТС. Термін навчання – 4 роки.
Заклад вищої освіти	Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
Акредитуюча організація	Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти
Період акредитації	–
Рівень програми	НРК Україна – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, QF-LLL – 8 рівень
Передумови	Другий (магістерський) рівень вищої освіти або освітньо-кваліфікаційний рівень «Спеціаліст».
Мови викладання	Українська, англійська
Термін дії ОНП	До 2026 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-наукової програми	
Мета програми	
Метою освітньо-наукової програми є підготовка здобувачів третього освітньо-наукового рівня до самостійного вирішення комплексних наукових та практичних проблем у галузі філології, формування компетентностей, необхідних для створення нових знань і практик, генерування ідей, пошуків шляхів вирішення квестів у науковій, педагогічній, духовно-культурній, комунікативній сферах.	
б. Характеристика програми	
1	<p>Предметна область, напрям</p> <p>Об'єкти вивчення – література й усна народна творчість, жанрово-стильові різновиди текстів, художній переклад, літературне редагування.</p> <p>Цілі навчання: підготовка висококваліфікованих докторів філософії з філології; формування компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької діяльності в галузі філології, пошуку та аналізу наукової інформації; опанування сучасних методів філологічних досліджень в галузі літературознавства та компаративістики; застосування набутих компетентностей у дослідницькій, викладацькій, комунікативній, редакторській діяльності.</p> <p>Методи, методики та технології: критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей у сфері філології; загальнонаукові, філологічні, статистичні методи</p>

		дослідження тексту та інформаційно-комунікаційні технології наукових досліджень у сфері філології. Інструменти та обладнання: комп'ютерні центри з доступом до мережі Інтернет; наукова бібліотека із спеціалізованими читальними залами з електронними каталогами; мультимедійні та відео-аудиторії; цифрова лабораторія мовної підготовки.
2	Фокус програми та спеціалізації	Програма фокусується на формуванні комплексного розуміння сучасної літературознавчої площини з урахуванням особливостей усної народної творчості та сучасних надбань перекладознавства; проведенні наукових досліджень на основі сучасної наукової методології та дослідницьких методик і набутті вмінь їх застосування в професійній діяльності філолога-науковця. Беручи до уваги досвід та результати наукових досліджень професорсько-викладацького складу, здобувачі мають можливість спеціалізуватися на проблематиці теоретичних та історичних аспектів літературознавства, компаративістики. <i>Ключові слова:</i> світова література, компаративістика (порівняльне літературознавство), теорія літератури, перекладознавство
3	Орієнтація програми	Академічна, дослідницька.
4.	Особливості та відмінності програми	Особливістю ОНП є гармонійне комбінування теоретичного та діяльнісного компонентів підготовки конкурентоспроможного доктора філософії з урахуванням актуальних потреб філологічної практики. Унікальність ОНП полягає у комплексному підході до сучасних філологічних проблем через поєднання літературознавства та компаративістики задля розуміння національної та регіональної унікальності у світовому літературному діалозі. Дисципліни професійної підготовки спрямовані на формування сучасних дослідників, філологів-літературознавців, з акцентом на міжкультурний вектор.
в	Працевлаштування та продовження освіти	
1	Працевлаштування	Після завершення навчання здобувач має можливість реалізації у науковій та викладацькій діяльності у закладах освіти та наукових установах, видавництвах, у друкованих та електронних засобах масової інформації, організаціях та установах, які здійснюють діяльність у сфері гуманітарних наук. Посади згідно з Національним класифікатором професій в Україні ДК003:2010: 2310 Викладачі закладів вищої освіти 2444.1 Філолог-дослідник 2444.1 Молодший науковий співробітник (філологія, лінгвістика та переклади) 2444.2 Редактор-перекладач 2451.1 Літературознавець 2451.2 Редактор науковий

		2451.2 Літературний співробітник 2451.2 Редактор літературний
2	Подальше навчання	Доктор філософії в галузі філології та літературознавства / Сервіс філологів та літературознавців вищого ступеня доктора наук / Дипломати чи професійні програмистські та стипендіальні програми в Україні та за кордоном.
г	Стиль та методика навчання	
1	Підходи до викладання та навчання	Теоретичне навчання здійснюється на основі поєднання лекційних та семінарських (практичних) занять з самостійною роботою здобувача вищої освіти. Практична підготовка передбачає проходження науково-дослідної або асистентської практики. Підходи до викладання та навчання: проблемно-орієнтований, компетентнісний, системний, міждисциплінарний та інтерактивний.
2	Методи оцінювання	Оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання як у формі поточного (тести, презентації, індивідуальні проекти, наукові статті, виступи на конференціях), проміжного (усні та письмові екзамени, заліки / диференційований залік, для оцінювання результатів та звітів науково-дослідної або асистентської практики, річний звіт відповідно до індивідуального плану).
г	Програмні компоненти	
1.	Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
2.	Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; ЗК02. Здобуття глибинних знань із спеціальності, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку; ЗК03. Набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; ЗК04. Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іноземних наукових текстів зі спеціальності.
3.	Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК01. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології, зокрема літературознавства та

	<p>компаративістики, спираючись на історію розвитку та сьогодення наукових літературознавчих знань, формування та актуальний стан літературознавчої термінології, на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.</p> <p>СК02. Здатність до пошуку, систематизації, критичного аналізу та обробки інформації із різних джерел для реалізації філологічного дослідження, керуючись принципами наукової етики та академічної доброчесності.</p> <p>СК03. Здатність планувати і здійснювати комплексні міждисциплінарні філологічні дослідження на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, працювати в міжнародному науковому просторі, зокрема брати участь у роботі міжнародних дослідницьких колективів – для розв’язання різноманітних фахових вузькоспеціальних та загальних завдань, пов’язаних із фаховою підготовкою.</p> <p>СК04. Здатність до лінгвокреативної інноваційної діяльності в межах власного філологічного дослідження;</p> <p>СК05. Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».</p>
д	<p>Програмні результати навчання</p>

- РН01.** На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання;
- РН02.** Планувати і здійснювати філологічні дослідження, уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати, обґрунтовувати й представляти результати власних наукових досліджень, працювати в команді дослідників, дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження;
- РН03.** Використовувати основні методи та засоби отримання, збереження, переробки інформації за допомогою сучасних ІКТ, планувати та здійснювати науково-дослідну роботу за допомогою ефективного використання ІКТ, застосувати вміння пошуку інформації в спеціалізованій літературі, використовуючи різноманітні ресурси: журнали, бази даних, on-line ресурси;
- РН04.** Застосовувати знання методів та технологій наукової комунікації державною та іноземною мовами; стилістичні особливості представлення результатів наукової діяльності в усній та письмовій формі, навичок аналізу наукових текстів державною та іноземною мовами, здійснювати професійну діяльність державною та іноземною мовами;
- РН05.** Використовувати сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, знати систему вищої освіти в Україні, специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи; використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти, здійснювати відбір та використання методів викладання з врахуванням специфіки напряму підготовки, розробляти та впроваджувати новий контент у викладацькій діяльності для синхронізації наукової та освітньої сфер;
- РН06.** Застосовувати системні знання основних класичних та новітніх літературознавчих концепцій, історико-літературних подій вітчизняного та світового літературного процесу у динаміці притаманних їм напрямів, течій і стилів, природи і сутності національних літературних традицій;
- РН07.** Розв'язувати проблемні питання сучасної компаративістики на основі глибинного й критичного аналізу літературних напрямів і течій, культурно-історичної епохи, художньої свідомості з використанням теоретичних та експериментальних методів.

Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	<p>Група забезпечення спеціальності: 3 доктори наук, професори; 3 кандидати філологічних наук, доценти кафедри англійської філології МДУ.</p> <p>Гарант ОНП: Городнюк Н. А. – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри англійської філології МДУ.</p> <p>Усі науково-педагогічні працівники, залучені до викладання дисциплін професійної підготовки, є штатними співробітниками МДУ, мають наукові ступені та вчені звання, високі показники наукової, методичної та організаційної діяльності.</p> <p>До навчального процесу залучені зарубіжні фахівці закладів-партнерів МДУ.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає вимогам. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитку відповідає нормам. Предметні аудиторії, учбові лабораторії обладнано комп'ютерною технікою. Термін експлуатації використовуваної техніки відповідає чинним вимогам. Доступ до Інтернет-мережі є відкритим.</p>
Інформаційне та навчально-	<p>Наукова бібліотека МДУ нараховує понад 160 тис.</p>

методичне забезпечення	<p>примірників наукової та навчальної літератури. Комплектування бібліотеки доповнюється за рахунок спеціальної періодики з питань філології. Для накопичення, систематизації та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетської наукової спільноти та забезпечення доступу до наукових досліджень професорсько-викладацького складу використовується Електронний інституційний репозитарій МДУ.</p> <p>З усіх дисциплін навчального плану підготовки доктора філософії за спеціальністю «Філологія» розроблені робочі програми.</p>
Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>Порядок організації програм національної академічної мобільності для учасників освітнього процесу МДУ на території України визначається Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті.</p> <p>На підставі двосторонніх договорів між Маріупольським державним університетом та закладами вищої освіти України.</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Порядок організації програм міжнародної академічної мобільності для учасників освітнього процесу МДУ поза межами України та іноземних учасників освітнього процесу визначається Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність у Маріупольському державному університеті.</p> <p>На підставі двосторонніх договорів між Маріупольським державним університетом та вищими навчальними закладами країн-партнерів.</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Не передбачено.

III. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Обмеження щодо форм навчання	Денна, заочна
Освітня кваліфікація	Доктор філософії
Кваліфікація в дипломі	<p>Галузь знань – 03 Гуманітарні науки</p> <p>Спеціальність – 035 Філологія</p> <p>Освітньо-наукова програма – Порівняльне літературознавство</p>
Опис предметної області	<p>Об'єкти вивчення – література й усна народна творчість, жанрово-стильові різновиди текстів, художній переклад, літературне редагування.</p> <p>Предмет вивчення та/або діяльності: поняття, категорії та концепції літературознавства; загальні та спеціальні підходи та методи літературознавчої теорії та компаративного аналізу; художні тексти.</p> <p>Цілі навчання: підготовка висококваліфікованих докторів філософії з філології; формування компетентностей, необхідних для інноваційної науково-дослідницької діяльності в галузі філології,</p>

	<p>пошуку та аналізу наукової інформації; опанування сучасних методів філологічних досліджень в галузі літературознавства та компаративістики; застосування набутих компетентностей у дослідницькій, викладацькій, комунікативній, редакторській діяльності.</p> <p>Методи, методики та технології: критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей у сфері філології; загальнонаукові, філологічні, статистичні методи дослідження тексту та інформаційно-комунікаційні технології наукових досліджень у сфері філології.</p> <p>Інструменти та обладнання: комп'ютерні центри з доступом до мережі Інтернет; наукова бібліотека із спеціалізованими читальними залами з електронними каталогами; мультимедійні та відео-аудиторії; цифрова лабораторія мовної підготовки.</p>
Фокус програми	<p>Програма фокусується на формуванні комплексного розуміння сучасної літературознавчої площини з урахуванням особливостей усної народної творчості та сучасних надбань перекладознавства; проведенні наукових досліджень на основі сучасної наукової методології та дослідницьких методик і набутті вмінь їх застосування в професійній діяльності філолога-науковця. Беручи до уваги досвід та результати наукових досліджень професорсько-викладацького складу, здобувачі мають можливість спеціалізуватися на проблематиці теоретичних та історичних аспектів літературознавства, компаративістики.</p> <p><i>Ключові слова:</i> світова література, компаративістика (порівняльне літературознавство), теорія літератури, перекладознавство</p>
Орієнтація ОНП	Академічна, дослідницька.
Академічні права випускників	Доктор філософії має право здобути науковий ступінь доктора наук, брати участь у дослідницьких та стипендіальних програмах в Україні та за кордоном.
Працевлаштування випускників (для регульованих професій - обов'язково)	<p>Після завершення навчання здобувач має можливість реалізації у науковій та викладацькій діяльності у закладах освіти та наукових установах, видавництвах, у друкованих та електронних засобах масової інформації, організаціях та установах, які здійснюють діяльність у сфері гуманітарних наук.</p> <p>Посади згідно з Національним класифікатором професій в Україні ДК003:2010:</p> <p>2310 Викладачі закладів вищої освіти</p> <p>2444.1 Філолог-дослідник</p> <p>2444.1 Молодший науковий співробітник (філологія, лінгвістика та переклади)</p> <p>2444.2 Редактор-перекладач</p> <p>2451.1 Літературознавець</p> <p>2451.2 Редактор науковий</p> <p>2451.2 Літературний співробітник</p> <p>2451.2 Редактор літературний</p>

IV. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття третього (освітньо-наукового) ступеня вищої освіти. Тип диплому.

Структура програми: освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю «Філологія» складається з двох частин – освітньої та наукової компонент.

Обсяг освітньої програми доктора філософії становить 48 кредитів ЄКТС, строк навчання – 4 роки.

Цикл загальної підготовки складає 46%; цикл професійної підготовки – 54%. Нормативна частина – 75%; варіативна частина – 25%.

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового

дослідження та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Освітньо-наукова програма та розроблений на її підставі навчальний план є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою Маріупольського державного університету.

V. Перелік компетентностей випускника

1.	Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
2.	Загальні компетентності	<ul style="list-style-type: none"> - оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (ЗК01); - здобуття глибинних знань із спеціальності, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку (ЗК02); - набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (ЗК03); - здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів зі спеціальності (ЗК04).

<p>3. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології, зокрема літературознавства та компаративістики, спираючись на історію розвитку та сьогодення наукових літературознавчих знань, формування та актуальний стан літературознавчої термінології, на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів (СК01); - здатність до пошуку, систематизації, критичного аналізу та обробки інформації із різних джерел для реалізації філологічного дослідження, керуючись принципами наукової етики та академічної доброчесності (СК02); - здатність планувати і здійснювати комплексні міждисциплінарні філологічні дослідження на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, працювати в міжнародному науковому просторі, зокрема брати участь у роботі міжнародних дослідницьких колективів – для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних та загальних завдань, пов'язаних із фаховою підготовкою (СК03); - здатність до лінгвокреативної інноваційної діяльності в межах власного філологічного дослідження (СК04); - здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія» (СК05).
--	---

VI. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

1. Визначені ОНП кінцеві, підсумкові та інтегративні результати навчання, що визначають нормативний зміст підготовки:

- на основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання (РН01);
- планувати і здійснювати філологічні дослідження, уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати, обґрунтовувати й представляти результати власних наукових досліджень, працювати в команді дослідників, дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження (РН02);
- використовувати основні методи та засоби отримання, збереження, переробки інформації за допомогою сучасних ІКТ, планувати та здійснювати науково-дослідну роботу за допомогою ефективного використання ІКТ, застосувати вміння пошуку інформації в спеціалізованій літературі, використовуючи різноманітні ресурси: журнали, бази даних, on-line ресурси (РН03);
- застосовувати знання методів та технологій наукової комунікації державною та іноземною мовами; стилістичні особливості представлення результатів наукової діяльності в усній та письмовій формі, навичок аналізу наукових текстів державною та іноземною мовами, здійснювати професійну діяльність державною та іноземною мовами (РН04);
- використовувати сучасні засоби і технології організації та здійснення освітнього процесу, знати систему вищої освіти в Україні, специфіку професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи; використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти, здійснювати відбір та використання методів викладання з врахуванням специфіки наряду підготовки, розробляти та впроваджувати новий контент у викладацькій діяльності для синхронізації наукової та освітньої сфер (РН05);
- застосовувати системні знання основних класичних та новітніх літературознавчих концепцій, історико-літературних подій вітчизняного та світового літературного процесу у динаміці

притаманних їм напрямів, течій і стилів, природи і сутності національних літературних традицій (PH06);

- розв'язувати проблемні питання сучасної компаративістики на основі глибинного й критичного аналізу літературних напрямів і течій, культурно-історичної епохи, художньої свідомості з використанням теоретичних та експериментальних методів (PH07).

2. Стиль та методика навчання

А) Підходи до викладання та навчання.

Теоретичне навчання здійснюється на основі поєднання лекційних та семінарських (практичних) занять з самостійною роботою здобувача вищої освіти. Практична підготовка передбачає проходження науково-дослідної або асистентської практики

Б) Система оцінювання.

Формами підсумкового контролю є екзамени, заліки, а також диференційовані заліки, які проводяться для оцінювання якості виконання та захисту звітів з асистентської практики. Проміжний та поточний контроль здійснюється у формі виконання індивідуальних науководослідних завдань (аналітичних записок, есе, складання порівняльних характеристик тощо), модульних контрольних робіт тощо.

3. Рекомендований перелік навчальних дисциплін і практик. Розподіл змісту освітньо-професійної програми підготовки, навчальний час за циклами підготовки.

Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності «Філологія» становить 48 кредитів ЄКТС.

Розподіл змісту освітньої складової програми за циклами дисциплін та критеріями нормативності і вибіркості наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**РОЗПОДІЛ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ
ЗА КРИТЕРІЯМИ НОРМАТИВНОСТІ ТА ВИБІРКОВОСТІ**

Цикл дисциплін	Загальна кількість кредитів	У тому числі:	
		нормативні дисципліни, кредитів	вибіркові дисципліни, кредитів
Загальна підготовка	22	22	–
Професійна підготовка	22	10	12
Практична підготовка (науково-дослідна або асистентська практика)	4	4	–
Усього	48 (100%)	36 (75%)	12 (25%)

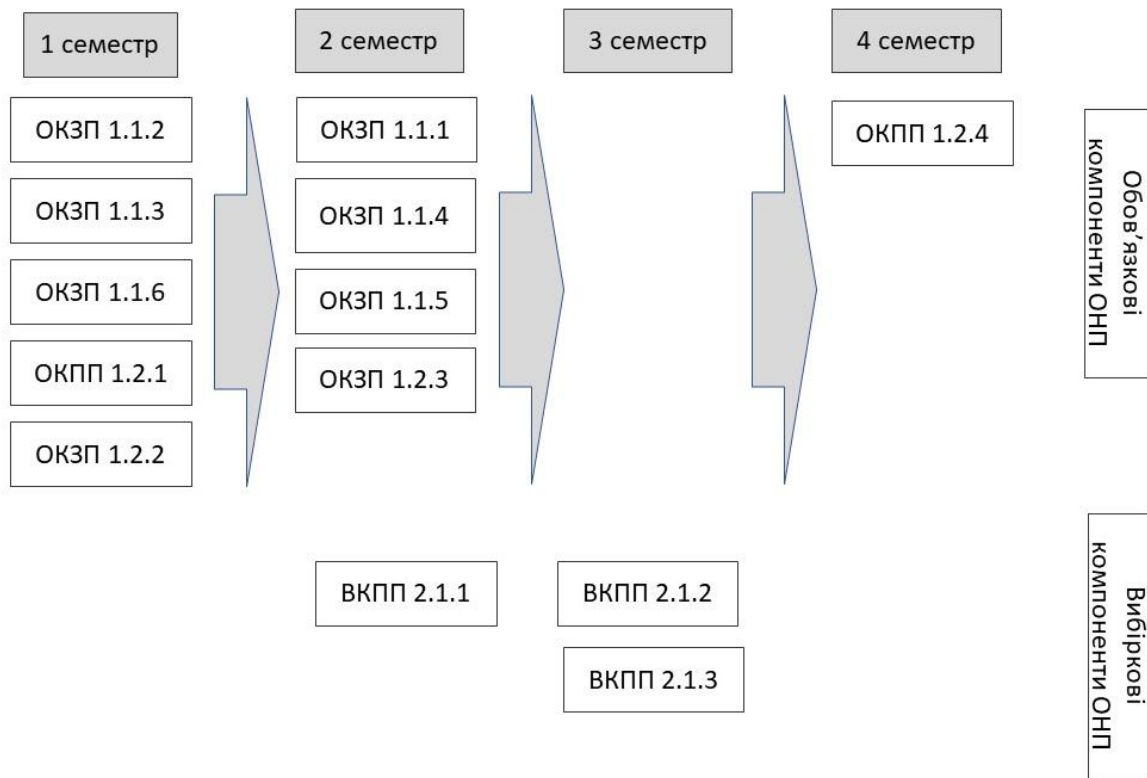
Формами підсумкового контролю з навчальних дисциплін є екзамени, заліки, а також диференційовані заліки, які проводяться для оцінювання якості навчання (табл. 2).

Таблиця 2

ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОНП

Код н/д	Шифр дисципліни за навчальним планом	Компоненти освітньої програма (навчальні дисципліни, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОНП				
OK1	OKЗП 1.1.1	Актуальні проблеми філософії	3	Залік
OK2	OKЗП 1.1.2	Методологія наукової діяльності	4	Екзамен
OK3	OKЗП 1.1.3	ІКТ в сучасних наукових дослідженнях	3	Залік
OK4	OKЗП 1.1.4	Наукова комунікація іноземною мовою	6	Екзамен
OK5	OKЗП 1.1.5	Ділова українська мова	3	Залік
OK6	OKЗП 1.1.6	Педагогіка вищої школи	3	Екзамен
OK7	OKПП 1.2.1	Сучасні теоретико-літературні концепції і культурні студії	4	Екзамен
OK8	OKПП 1.2.2	Основи компаративістики: генеза, теорії, концепції та підходи	4	Екзамен
OK9.	OKПП 1.2.3	Світова література в художніх перекладах	3	Залік
OK10	OKПП 1.2.4	Науково-дослідна / асистентська практика	4	Диференційований залік
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОНП				
ВК1.	ВКПП 2.1.1	Дисципліна за вибором 1	4	Залік
ВК2.	ВКПП 2.1.2	Дисципліна за вибором 2	4	Залік
ВК3.	ВКПП 2.1.3	Дисципліна за вибором 3	4	Залік

Структурно-логічна схема підготовки

Схематично співвідношення між результатами навчання та компетентностями представлено у Таблиці 4.

Опис нормативних навчальних дисциплін наведено в Додатку А.

Пакети вибірових дисциплін професійної підготовки є відкритими, їх розробляє випускова кафедра. Варіативні дисципліни обираються аспірантом з урахуванням тематики дисертаційної роботи (аспірант має обрати 3 дисципліни). Аспірант має право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для другого (магістерського) рівня вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційної роботи, за погодженням із своїм науковим керівником та завідувачем випускової кафедри

Матриця відповідності визначених ОНП результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання / Навчальна дисципліна	Інтегральна компетентність	Компетентності								
		Загальні компетентності				Спеціальні (фахові) компетентності				
		ЗК01	ЗК02	ЗК03	ЗК04	СК01	СК02	СК03	СК04	СК05
РН01/ОК1, ОК2, ОК7	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.	+	+			+				
РН02/ ОК2, ОК7, ОК8			+	+				+		
РН03/ ОК3, ОК09, ОК10				+				+		
РН04/ ОК4, ОК5, ОК10				+	+			+	+	
РН05/ ОК6, ОК10				+						+
РН06/ ОК07, ОК9		+	+			+				
РН07/ ОК8, ОК9		+	+			+				

VII. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Публічний захист наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, у спеціалізованій вченій раді. Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.
Вимоги до дисертаційної роботи	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях. Вимоги до дисертаційної роботи – для оприлюднення, публічного ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та запобігання академічному плагіату (перевірка робіт на плагіат; визначення нормативу унікальності текстів) робота, а також відгуки опонентів мають бути розміщені на офіційному web-сайті МДУ відповідно до законодавства. Вимоги до оформлення дисертацій встановлює Міністерство освіти і науки України.
Вимоги до атестаційного/ єдиного державного кваліфікаційного екзамену (екзаменів) (за наявності)	–
Вимоги до публічного захисту (демонстрації)	Захист відбувається відкрито і гласно. Вимоги щодо процедури та особливих умов проведення публічного захисту визначаються Кабінетом міністрів України.

VIII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У Маріупольському державному університеті функціонує система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає реалізацію наступних процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти та ін.

Система забезпечення Маріупольським державним університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

IX. Наукова складова програми

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом наукового керівника та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Освітньо-наукова програма передбачає досягнення наступних результатів науково-дослідної діяльності протягом чотирирічного періоду навчання у аспірантурі:

- робота над дисертацією;
- участь у наукових семінарах (обговорення проміжних результатів наукових досліджень);
- підготовка наукових публікацій у наукових фахових виданнях, у міжнародних рецензованих виданнях, у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз; – участь у наукових конференціях різного рівня, підготовка тез доповідей;
- оформлення та захист дисертаційної роботи.

Протягом усього періоду навчання передбачається тісний контакт аспіранта з науковим керівником, консультування з питань підготовки наукових статей та написання дисертаційної роботи, звітування про результати дослідницької роботи на наукових семінарах. Конкретні види наукової роботи та їх змістовне наповнення зазначаються у індивідуальному плані наукової роботи аспіранта.

X. Інформація щодо моніторингу ОНП

Моніторинг та перегляд освітньо-наукової програми здійснюється відповідно до «Положення про розробку, моніторинг, перегляд, удосконалення та закриття освітніх програм в Маріупольському державному університеті».

Розробка ОНП Теорія, історія літератури та компаративістика було здійснено вперше (2021 р.), при розробці було враховано досвід підготовки докторів філософії в інших ЗВО України.

Гарант освітньо-наукової програми

Наталія ГОРОДНЮК

ОПИС НОРМАТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ОК 1. Актуальні проблеми філософії

Мета вивчення курсу: набуття аспірантами глибоких знань про генезис, розвиток і сутність філософських ідей у всесвітній культурі, детальне знайомство із сучасною філософією, повне опанування філософськими методами, аналізом та вирішенням філософських проблем сучасності.

Завдання курсу: глибоке відтворення змісту філософських ідей від античності до сьогодення, вирішення філософських проблем буття, теорії пізнання, людини, суспільства, освіти на сучасному рівні.

Змістовні модулі:

1. Актуальні проблеми філософії і методології науки
2. Філософія як основа соціально-гуманітарного знання

ОК 2. Методологія наукової діяльності

Мета вивчення курсу є формування знань з методології, теорії методу і процесу, психології, методичного забезпечення науково-дослідної діяльності на етапах аспірантських досліджень, розвиток умінь та навичок організації дослідницького процесу, формування культури та навичок проведення досліджень, впровадження їх результатів у практику діяльності організацій. Курс передбачає також формування у аспірантів здатності та готовності до виконання професійних функцій в академічних науково-дослідних організаціях, до аналітичної та інноваційної діяльності в професійних областях, відповідних напрямку підготовки.

Завдання курсу: теоретична підготовка аспірантів з питань формування науково-дослідного мислення; сутності понять і категорій методологій наукових досліджень; організації процесу наукового дослідження; вибору об'єктів наукового дослідження; застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження; методик дослідження, їх змісту і принципів розробки; планування науково-дослідних робіт; принципів побудови наукового дослідження, розробки основних етапів та форм процесу наукового дослідження; організації науково-дослідної роботи аспірантів; сутності понять гносеології і її місця в системі наукових знань; діалектики як системи принципів, законів і категорій; специфіки наукового пізнання та науково-дослідної діяльності типології методів наукового пізнання; сутності понять синергетики і евристики; змісту та структури процесу наукового дослідження; формування та обґрунтування наукових гіпотез; оволодіння традиційними та сучасними інноваційними методами проведення досліджень; інформаційного забезпечення процесу наукового дослідження оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику; процедури підготовки до захисту, захист і оформлення документації за підсумками закінченого дисертаційного дослідження; визначення суспільної ефективності наукових досліджень; формування уявлень про роботу в науково-дослідному колективі.

Змістові модулі:

1. Сутність поняття науки і методологія наукових досліджень.
2. Технологія та методи наукових досліджень.
3. Структура, оформлення і захист дисертаційної роботи.
4. Види та правила оформлення наукових публікацій.

ОК3. ІКТ в сучасних наукових дослідженнях

Мета вивчення курсу: формування у аспірантів знань і умінь, пов'язаних з використанням інформаційно-комунікаційних технологій у наукових дослідженнях, поглиблення навичок роботи в текстових та табличних процесорах, розкриття сутнісних аспектів застосування комп'ютерних мереж для завдань пошуку наукової інформації, онлайн-спілкування, ознайомлення з функціональними можливостями програмних засобів, призначених для здійснення наукового аналізу інформації.

Завдання курсу: розкрити роль інформаційно-комунікаційних технологій в наукових дослідженнях; розширити знання та навички аспірантів у сфері використання комп'ютерних мереж; поглибити вміння аспірантів, пов'язані з пошуком інформації в мережі Інтернет та онлайн-спілкуванням; розкрити значення та способи застосування статистичних методів в наукових дослідженнях; виробити навички побудови наукової звітності з використанням сучасних інформаційних технологій.

Змістові модулі:

1. Прикладне програмне забезпечення для оформлення наукової інформації
2. Основи статистичної обробки наукової інформації
3. Комп'ютерні мережі. Глобальна мережа Інтернет

ОК4. Наукова комунікація іноземною мовою (англійська)

Мета вивчення курсу формування у здобувачів третього рівня вищої освіти повного комплексу знань, умінь та навичок, необхідних для проведення наукового дослідження, опрацювання іншомовних джерел і презентації результатів науково-дослідної роботи; підготовка конкурентоспроможних, інтегрованих у світовий науково-освітній простір фахівців ступеня доктора філософії у відповідній галузі наук.

Завдання курсу: ознайомити здобувачів третього рівня вищої освіти з основними лексичними та граматичними особливостями наукового стилю, нормами і правилами наукової комунікації; сформувати у здобувачів уміння щодо мовного оформлення різних за жанрами наукових текстів (монографія, дисертація, автореферат дисертації, тези доповідей, коротка та розширена анотація до наукової розвідки, звіт про наукову роботу, рецензія, відгук тощо) англійською мовою; сформувати у здобувачів навички редагування (саморедагування) наукових текстів різних жанрів; сформувати вміння дискутувати та аргументувати, вести бесіду англійською мовою у межах тематики, передбаченої програмою за відповідним напрямом підготовки здобувачів; сформувати у здобувачів навички перекладу фахових текстів, критичного осмислення їхнього змісту через визначення актуальних ідей, основних термінів і понять; сформувати у здобувачів навички адекватного застосування термінологічного інструментарію для позначення спеціальних понять за темою наукового дослідження; ознайомити здобувачів зі структурою та загальними вимогами до оформлення бібліографічного опису відповідно до ДСТУ, стандарту «Harvard», MLA та APA стилів.

Змістові модулі:

1. English as a «global» language acting as «lingua franca».
2. A Short Guide to Academic Writing Style.
3. Key Stages of Completion a Dissertation and Research Project.

ОК5. Ділова українська мова

Мета вивчення курсу: підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності аспірантів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Завдання курсу: сформувати чітке й правильне розуміння ролі державної мови в професійній діяльності; забезпечувати досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення; опанувати

основну загальнонаукову термінологію; формувати навички оперування фаховою термінологією, редагування, коригування та перекладу наукових текстів; опанувати особливості формально-наукової й мовно-прагматичної організації наукового документа; засвоїти різні види наукового дискурсу та усвідомити особливості культури наукової мови.

Змістові модулі:

1. Українська мова – державна мова України.
2. Наукова мова як комунікативний феномен.

ОК6. Педагогіка вищої школи

Мета вивчення курсу: набуття знань про особливості освітнього процесу у закладі вищої освіти, його характер і функції в стимулюванні професійного росту майбутніх фахівців, професійних компетентностей майбутнього викладача вищої школи.

Завдання курсу: поглиблення знань з педагогіки у контексті організації навчання студентської молоді; надання знань про особистість здобувача вищої освіти як психолого-педагогічний феномен та основні фактори, що впливають на розвиток і формування майбутнього фахівця; допомога в осмисленні значущості педагогіки вищої школи для викладацької діяльності; озброєння вміннями використовувати набуті педагогічні знання у повсякденному спілкуванні та організації взаємин з іншими суб'єктами та об'єктами освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Змістові модулі:

1. Загальні основи педагогіки вищої школи.
2. Дидактика вищої школи.
3. Сутність процесу виховання у закладі вищої освіти.

ОК7. Теоретико-літературні концепції та культурні студії

Мета вивчення курсу: формування здібностей критичного оцінювання положень теорії літератури, фактів історії літератури та культури, результатів інших досліджень професійних літературознавців ХХ століття, а також власних літературознавчих практик.

Завдання курсу: ознайомлення з основними етапами формування літературних та культурних концепцій, теорій; аналіз проблем становлення літературознавчої та культурологічної думки.

Змістові модулі:

1. Визначення літературно-культурних студій: історія виникнення та розбудови.
2. Література і культурні індустрії.

ОК8. Сучасна компаративістика: теорії, концепції та підходи

Мета вивчення курсу: дати повне і системне уявлення про теорії, концепції та підходи сучасної компаративістики та їх практичне застосування.

Завдання курсу: дати комплексне уявлення про порівняльне літературознавство, його генезу, завдання та методи; розглянути сучасні школи та концепції компаративістики, ознайомити студентів з їх особливостями та термінологічним інструментарієм; проаналізувати складові порівняльної поетики (тематологію, генологію, стильову типологію); сформувати навички компаративного аналізу.

Змістові модулі:

1. Порівняльне літературознавство, його генеза, завдання та методи.
2. Сучасні концепції компаративістики.
3. Порівняльна поетика: тематологія, генологія, стильова типологія.

ОК9. Світова література в художніх перекладах

Мета вивчення курсу: набуття поглиблених знань про специфіку художнього перекладу в контексті міжкультурного діалогу, міждисциплінарності, послідовності та компаративістики.

Завдання курсу: ознайомити з основними підходами до розуміння процесу художнього перекладу, розкрити специфіку та особливості міждисциплінарного феномену «художній переклад», проаналізувати міждисциплінарний підхід до перекладу, зокрема його компаративістський аспект.

Змістові модулі:

1. Художній переклад в контексті національно-культурному діалозі.
2. Компаративний підхід у художньому перекладі

